

245 Ha a fogva lévő vádlott a nyilvános ülésre történő előállítását kéri, távollétében a nyilvános ülés nem tartható meg, mert a védekezéshez való joga sérülne [Alkotmány 57.§ (3) bek.; Be. 5.§ (3) bek., 359.§ (3) bek., 361.§(2) bek.].

A megyei bíróság a 2004. év szeptember hó 16. napján kelt ítéletével M. I. bűnösségét életveszélyt okozó testi sértés büntetében állapította meg.

Ezért őt 3 évi börtönbüntetésre és 2 évi közügyektől eltiltásra ítélte. Elrendelte a vádlott kényszergyógyítását. Rendelkezett a járulékos kérdésekről is.

Az ítélet ellen az ügyész a vádlott terhére, súlyosítás végett, míg a vádlott és védője enyhítésért jelentettek be fellebbezést.

A fellebbviteli főügyészség átiratában az ügyészi fellebbezést változatlan tartalommal fenntartotta.

Az ítéletábró a kétirányú fellebbezéssel megtámadott elsőfokú ítéletet felülbírálta.

Megkereste emellett a P. Országos Büntetés-végrehajtási Intézetet, hogy a nyilvános ülésre az előzetes letartóztatásban lévő vádlottat — amennyiben azt a vádlott kéri — állítsák elő.

M. I. a határnapról történt értesítés átvételét igazoló kézbesítési íven a 2005. év április hó 22. napján úgy nyilatkozott, hogy az ügy másodfokú elbírálására kitűzött nyilvános ülésen jelen kíván lenni, arra kéri az előállítását. Ezt követően — 2005. év május hó 19. napján a P. Országos Büntetés-végrehajtási Intézet arról értesítette az ítéletábrót, hogy M. I.-t egészségügyi okok miatt nem tudják előállítani a nyilvános ülésre, mert a vádlottat kórházban kezelik.

A kitűzött nyilvános ülésen a tanács elnöke megállapította, hogy a vádlottat a BV. intézetből nem állították elő, így a vádlott kérelmére figyelemmel a nyilvános ülés megtartásának törvényi akadályai vannak.

Ezt követően az ítéletábró megkereste a M. I. vádlottat kezelő Szt. P. Kórház Központi Aneszteziológiai és Intenzív Betegellátó Osztályát.

A vádlott kezelőorvosa azt a tájékoztatást adta, hogy a vádlottat a 2005. év május hó 17. napján vették fel az osztályra mellkasi fájdalom miatt. Ennek háttérében az EKG-vizsgálat alapján heveny alsó-hátsófalú szívinfarktust igazoltak. A diagnózis szerint a szívinfarktus többszörös, életveszélyes szövedményekkel — a pitvar-kamrai ingerületvezetés teljes blokkjával, súlyos kisvérkörü szívelégtelenséggel és szív eredetű keringési shock állapottal — társult. További szövedményként jelentkezett a bal alsó végtag lábszártól lefelé észlelhető kritikus vérellátás hiánya, ami miatt a végtag lábszári amputációja indokolt. Emellett a gépi lélegeztetéssel egyidejűleg fellépett bal oldali tüdőgyulladás. Az alsó végtag oxigénhiányos állapota és a tüdőgyulladás együttesen súlyos gyulladási állapotot tartanak fenn. Az orvosi tájékoztatás szerint a vádlottat továbbmenően heveny veseelégtelenség fenyegeti.

Mindezek miatt M. I. jelenleg gépi lélegeztetésre, illetve az ismert legerőteljesebb gyógyszeres keringéstámogatásra szorul, valamint ideiglenes szívritmus-szabályozó készüléket, pacemakert is kapott.

A kezelőorvos véleménye szerint az alkalmazott kezelés mellett a vádlott szív-érrendszeri és lélegeztetési mutatói stabilan tarthatók, de állapota súlyos, életveszélyes. Kórjólata rendkívül kedvezőtlen, életben maradási esélyei csekélyek.

A Be. 359.§ (3) bekezdés 1. fordulata alapján a másodfokú bíróság az eljárást tanácsulésen felfüggeszti, ha megállapítja, hogy ennek a 266.§ (1) bekezdése alapján helye van.

A Be. 266.§ (1) bekezdésének a) pontja sem sorolja fel tétélesen a felfüggesztést lehetővé tévő okokat, hanem utal a 188.§ (1) bekezdésének a), b) illetve d)—g) pontjaira annak meghatározásakor, hogy mikor függesztheti fel a bíróság az eljárást.

A Be. 188. § (1) bekezdése már a nyomozás felfüggesztésének eseteiről szól.

A b) pont szerint az ügyész határozattal felfüggeszti a nyomozást, ha a gyanúsított tartós, súlyos betegsége vagy a bűncselekmény elkövetése után bekövetkezett elmebetegsége miatt az eljárásban nem vehet részt.

A Be. 359. (3) bekezdés II. fordulata azonban a másodfokú eljárásnak ez utóbbi okból történő felfüggesztése esetén megszorítást tesz. Úgy rendelkezik, hogy a 188.§ (1) bekezdésének b) pontja alapján az eljárás csak akkor függeszthető fel, ha a tárgyalás a vádlott távollétében nem tartható meg.

A konkrét esetben a M. I. kezelőorvosa által tett nyilatkozat egyértelműen igazolta, hogy a vádlott betegsége olyanjellegű amely őt tartósan akadályozza az eljárásban való részvételben, képtelenné teszi őt az eljárásjogi kötelezettségei teljesítésére, illetve arra, hogy a jogait gyakorolhassa.

Annak eldöntése, hogy a terhelt betegsége tartós, súlyos-e, szakkérdés. Ebben a kérdésben a vádlott kezelőorvosa egyértelmű, határozott és meggyőző nyilatkozatot tett, ezért e kérdéssel a továbbiakban az ítélőtábla nem foglalkozott. Az ítélőtáblának ezután azt kellett megvizsgálni, hogy az ügy másodfokú elbírálására a büntetőeljárás törvény rendelkezései alapján sor kerülhet-e a vádlott távollétében, vagy sem.

Az Alkotmány 57.§ (3) bekezdése az alapvető jogok között rögzíti, hogy a büntetőeljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga. Ennek az alapvető jognak a tartalmát fejt ki részletesebben a Be. 5. §-a. A (3) bekezdés alapján a terhelt személyesen védekezhet, és a védelmét az eljárás bármely szakaszában védő is elláthatja. A törvény a bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy az, akivel szemben a büntetőeljárást folytatják, az e törvényben meghatározott módon védekezhessenek.

A védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárás alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. A védelemhez való jog a büntetőeljárás alá vont személy azon jogaiban, illetve a hatóságok azon kötelezettségeiben realizálódik, amelyek biztosítják, hogy a vele szemben érvényesített büntetőjogi igényt megismerje, arról álláspontját kifejthesse, az igénnyel szembeni érveit felhozassa, a hatóságok tevékenységével kapcsolatos észrevételeit és indítványait előterjeszthesse, továbbá védő segítségét vehesse igénybe [25/1991. (V. 18.) AB határozat].

A védelemhez való jog természetesen az ellenérdekű fél előadásaira és indítványaira a közvetlen reagálást, a személyes jelenlétben megnyilvánuló meggyőző erőt biztosító tárgyalási részvétel útján gyakorolható a leghatékonyabban. A kontradiktórius tárgyalási szakaszban ettől csak kivételesen indokolt eltekinteni. [476/B/2003. (V. 23.) AB határozat]

A védelemhez való jog, mint alapvető joga büntető ügyek másodfokú bíróság által történő elbírálása során is érvényesül. A konkrét eljárási szabályokat is ennek megfelelően fogalmazza meg a törvény.

A jelen ügyben az ítélőtábla az ügy másodfokú elbírálására nyilvános ülést tűzött ki.

Erre a Be. 361.§ (1) bekezdése alapján akkor van lehetőség, ha megalapozatlanság esetén a hiánytalan, illetőleg a helyes tényállás az iratok tartalma vagy ténybeli következtetés útján megállapítható, illetőleg, ha az ügyben a büntetékiszabási körülmények további tisztázása érdekében a vádlott meghallgatása szükséges.

Ebből is következik, hogy a nyilvános ülés, mint eljárási forma egyik központi kérdése, hogy a vádlottat a másodfokú bíróság lehetőleg személyesen hallgassa meg, és ennek figyelembevételével is döntsön a büntetékiszabás körében irányadó egyes tényezők mikénti figyelembevételéről.

A Be. 361.§ (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a másodfokú bíróság azt, akinek a meghallgatását szükségesnek tartja, nyilvános ülésre idézi, a fogva lévő vádlott előállítására intézkedik.

A vádlottat tehát hivatalból elő kell állítani abban az esetben, ha a másodfokú bíróság a fogva lévő vádlottat a nyilvános ülésre idézi. Ez a szabály ugyanakkor arról nem rendelkezik, hogy a fogva lévő, de a nyilvános ülésről csupán értesített vádlott előállítása a nyilvános ülésre kötelező-e vagy sem.

Erre vonatkozóan eligazítást a fellebbezési tárgyalásra vonatkozó szabályok adnak, Ugyanis a Be. 361.§ (3) bekezdése szerint a nyilvános ülés megtartására a tárgyalásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

A tárgyalásra vonatkozó szabályok között a Be. a 364. § (1) bekezdésben a nyilvános ülésnél írtakhoz hasonló szabályt fogalmaz meg, amikor azt mondja, hogy ha a meg- idézett vádlott fogva van, a másodfokú bíróság az előállítására intézkedik. Itt azonban már arra vonatkozóan is tartalmaz szabályozást a törvény, hogy mi történjék abban az esetben, ha a vádlottat a másodfokú bíróság nem idézte meg, csak értesítette: a 364.§ (3) bekezdés II. fordulata ugyanis kimondja, hogy a fogva lévő — és csupán értesített — vádlottat saját vagy a védője kérelmére a tárgyalásra elő kell állítani. Eszerint a fellebbezési tárgyalásra vonatkozó szabályoknak a nyilvános ülésre történő értelemszerű alkalmazásával — a nyilvános ülésről értesített vádlott távollétében, amennyiben ő maga az előállítását kérte, a nyilvános ülés nem tartható meg.

A nyilvános ülés megtartása a fogva lévő terhelt ezzel ellentétes nyilatkozatának figyelmen kívül hagyásával súlyos eljárási szabálysértés, mert az valójában a vádlottnak az Alkotmányban, valamint a büntetőeljárásról szóló törvény alapvető rendelkezései között megfogalmazott védekezéshez való jogát csorbítja. Ezzel együtt pedig a vádlottnak a tisztességes eljáráshoz való alapvető alkotmányos joga is sérül.

Az adott esetben tehát — mivel a vádlott úgy nyilatkozott, hogy az ügy másodfokú elbírálására kitűzött nyilvános ülésen személyesen részt kíván venni — az ítéletábra a vádlottnak ehhez a nyilatkozatához mindaddig kötve van, amíg a vádlott maga nem nyilatkozik ennek az ellenkezőjéről, vagyis kifejezetten nem járul hozzá a nyilvános ülésnek a távollétében történő megtartásához.

Eddig a pillanatig a nyilvános ülés megtartásának a vádlott előállításának hiánya törvényes akadályát képezi, vagyis az eljárás a törvény szerint a távollétében nem folytatható.

Megjegyzi továbbmenően az ítéletábra, hogy a Be. 365.§- ában szabályozza, hogy a tárgyalásnak (nyilvános ülésnek) a vádlott távollétében történő megtartására mikor kerülhet sor. Eszerint a tárgyalás akkor tartható meg, ha a szabadlábon lévő vádlott szabályszerű értesítése megtörtént, vagy a vádlottat a tárgyalásról azért nem lehetett értesíteni, mert a lakcímének megváltozását nem jelentette be. A megidézett vádlott távollétében a tárgyalás akkor is megtartható, ha a vádlott előzetesen bejelentette, hogy azon nem kíván részt venni, illetőleg a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést.

A konkrét esetben a nyilvános ülésnek a vádlott távollétében történő megtartását a törvény ezen rendelkezései sem teszik lehetővé.

Mindezek alapján az ítéletábra az eljárást a Be. 359.§ (3) bekezdésében írt eljárás szerint — a Be. 266.§ (1) bekezdésének a) pontjára figyelemmel — a Be. 188.§ (1) bekezdése b) pontja alapján felfüggesztette.

(Fővárosi Ítéletábra 5. Bf 1942/2004. sz.)